

saria izan zen nonbait Gasteizko hilketa ere; eta agian Jurramedikoa ere bai. Eta beste hainbat.

Fragak asmamen handiagoa izan zuen, eta hauxe asmatu: «La calle es mía». Baina nonbait kaleak ez zituen aski, eta elizak eta mendiak ere beretzat hartu nahi izan zituen. Horregatik, bere «erreinuan» gerta zitezkeen —gertatu ziren— polizien aldetiko zapalketak, hilketak, etab., bere gain hartzeko prest zegoen, bere burua erantzule eginaz.

Zorigaiztoko Barne Arazoetako edo Gobernazioko ministro asko jasan behar izan dugu. Ahantzi nahi genituzke. Baina beti dator ondorengoren bat, haien tradizioari eutsi nahian edo; eta oroipen txarrak bizierazten dizkigute, eta aspalditiko beldurrak birsortzen.

Oraingoan Martin Villa izan da.

Baina euskal arazoa Gobernuaren eta Herriaren arteko partidu baten bidez erabaki nahi baldin badu, zera gogorarazi beharko diogu: Euskal Herriak dituela pelotaririk onenak, eta euskal futbolarriak Estatu espainol osotik dabiltzala.

Dena dela, guztion lasaitasunerako, eta joko tragiko hori ETAK eta poliziak, Ministroak eta euskaldunok, denok gal ez dezagun, hobe luke hainbatek eta hainbatek manifestaziotan, agiritan eta egunkaritan eta astekaritan eskatu eta oihukatu dutena beteko balu: hots, Martin Villaren dimisioa. ■ *P. Kortabarria.*

Indarretxe nuklearrak

David Alvarez hil da. Lemoizko indarretxe nuklearrari atentatu bat egin nahi ziolarik, Goardia zibilak tirokatu zuen. Lau astetan biziaren eta herioaren arteko burruka jasan ondoren, herioak eraman du.

...Eta herioarena da, hain zuzen ere, indarretxe nuklearren kontra burrukatzen direnek darabilten sinboloa. Lemoizko indarretxeak, lanean hasi aurretik ere, odola eskatu eta irentsi du. Litroka, gainera. Ez Davidena bakarrik, eta bai haren bizia salbatzeko beren odola eskaini duten hainbatena ere.

Lemoizko indarretxe nuklearra diktadura frankistaren garaiko proiektua da. Garai hartan Iberduero monopolistak bere proiektua ezarri zion herriari; honek ez zuen ez eritzi eta ez hitzik ukan arazo horretan. Areago, Iberduerok legez kanpo jokatu zuen, bere proiektua ezartzeko eta aurrera eramateko: baimenik gabe ihardun zen Iberduero hilabete luzetan, Lemoizko indarretxe nuklearra eraikitzen. Baina Diktadura, indar politiko batzuren monopolioa da; eta diktaduran monopolio politikoa eta monopolio ekonomikoa oso elkarturik joan ohi dira. Iberduerok «hechos consumados» = *eginak egin* jokora jokatu zuen, administrazioaren aurrean.

Eta herria bera joko lege horren pean gertatu zen.

Azken urteotan argi eta garbi gelditu da, indarretxe nuklearren arazoa ez dela enpresa baten interesen arazoa, herri osoarena baizik. Honela ulertu du Euskal Herriak. Horregatik, beharrezkoa da indarretxe horien baldintza eta ondorio ekonomiko, teknologiko eta ekologiko guztiak aztertzea eta argitzea, herri osoaren aurrean.

Ekonomi arazoa da indarretxe nuklearrena. Euskal Herria energia erosi beharrean da, berak ez bait du behar adina produkzitzen. Eta benetako autonomia (edo independentzia) nahi baldin badu Euskal Herriak, autonomia ekonomikoa segurtatu beharko du. Eta zalan-tzarik ez dago, herriaren ekonomiaren oinharrian energiaren arazoa dagoela. Baina urtarrilaren 14eko *Deia*-k agertzen digunez, Euskal Herriak, bere energi autonomia zaintzeko, ez du ezarri nahi zaizkion hainbeste indarretxe nuklearren premiarik.

Baina indarretxe nuklearrek baldintza *tekniko* asko ere eskatzen dute eta *teknologiari* galdera asko jartzen. Non eraiki behar dira indarretxe nuklearrak? Nola kontroltzen dira horien segurtasun baldintza teknikoak? Gaurko teknologiak ez al du eskatzen eta bideratzen bestelako energi iturriak bilatzea: eguzkiarena, etab.? Galdera guzti hauek ez dute herriarentzat erantzun egokirik hartu, eta horregatik hainbat eta hainbat protesta Debako eta Lemoizko indarretxe nuklearren kontra.

Hirugarrenik, *ekologi* arazoa jartzen du aurrez aurre indarretxe nuklearrak. Bai itsasorako eta bai lehorrerako ondorio nabarmenak dakartza, ekologiari dagokionez. Eta hainbat aldetatik gure bizin-gurunea degradatuz baldin badoa, derrigorrezkoa da indarretxe nuklearrok zein ondorio ekologiko ukango duten galdetzea. Eta erantzun argia eta garbia eskatzen du: herri osoak, Euskal Herriak berak arriskatuko bait du arriskua. Eta zenbaterainokoa da edozein akzidenteren gertagarritasuna, eta zernolakoak horrelakoen ondorioak?

Arazo, kezka eta galdera guztiok jarrita daude aspaldidanik: ez dira berriak eta orain asmatuak. Ekonomistek, teknikoez eta ekologariek, guztiok zor diote erantzun orokorra eta zehatza Euskal Herriari.

Herri osoaren arazoa da indarretxe nuklearrena. Horregatik, beharrezkoa da eztabaida zabal, libre eta demokratikoa irekitzea eta eratzea, alderdi onak eta txarrak neurtzeko, eta inolako monopolio politiko eta ekonomikoren interesen azpian ez erortzeko. Egiteko nagusia dute honetan indar eta erakunde politikoek, sindikalek eta kulturek, bai eta hauzo-, gazte-, profesio elkarteek, etabarrek. ■
P. Urizarren.